

Hallituksen esitys Eduskunnalle eläkkeiden ja eräiden muiden etuuksien ulosmittausta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä, sairaus- ja äitiyspäivärahaa sekä eräitä muita toimeentuloetuuksia ei voimassa olevan lain mukaan saa ulosmitata muutoin kuin eräissä harvoissa poikkeustapauksissa. Esityksessä ehdotetaan, että tällaiset toimeentuloetuudet saatettaisiin ulosmittauskelpoisiksi.

Ulosmittauksen ulkopuolelle olisi jätettävä kansalaisen perustoimeentulon turvaksi tarkoitettut kansaneläke, perhe-eläkelain mukainen niin sanottu yleinen perhe-eläke, rintamasotilaseläkelain mukainen eläke sekä työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha. Samoin jäisivät ulosmittauksen ulkopuolelle sotilasvammalain mukainen päiväraha, elinkorko ja huoltoeläke.

Ulosmittaamatta olisi jätettävä eläke- tai sosiaalilainsäädännön nojalla määrättyyn tarkoitukseen myönnetty avustus ja kustannusten korvaus.

Eläkkeen ja muun toimeentuloetuuden ulosmittaus toimitettaisiin palkan ulosmittausta

koskevien säännösten mukaisesti. Ulosmittaamatta olisi siten jätettävä määrätty osuus eläkkeen tai muun etuuden nettomäärästä. Jos velallinen saisi palkan tai ulosmittauskelpoisen eläkkeen lisäksi sellaista eläkettä, jota ei saa ulosmitata, palkasta tai eläkkeestä ulosmitattava osa laskettaisiin kaikkien palkka- ja eläketulojen yhteismäärästä. Tämä johtaisi siihen, että palkan- ja eläkkeensaajilta saataisiin ulosmitata aina samasta nettotulosta sama määrä.

Ulosmittaamatta on aina jätettävä rahamäärä, jonka velallisen katsotaan tarvitsevan oman ja perheensä välttämättömään elatukseen (suojaisuus). Tätä asetuksella määrättävää rahamäärää on tarkoitus uudistuksen yhteydessä tuntuvasti korottaa. Lisäksi ulosmittausta ehdotetaan lievennettäväksi niiltä palkan- ja eläkkeensaajilta, joiden tulot ylittävät suojaosuuden vain vähäisessä määrin.

Uudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden kuluttua lakiehdotusten hyväksymisestä.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	1.9. Liikennevakuutuslaki	13
1. Nykyinen tilanne	3	1.10. Vakuutuslainsäädännön	13
2. Epäkohdat	3	2. Tarkemmat säännökset	13
3. Valmisteluvaiheet	4	3. Voimaantulo	14
4. Ehdotuksen sisältö	4	LAKITEKSTIT	14
4.1. Ulosmittauskelpoisiksi tulevat etuudet	4	1. Laki ulosottolain 4 luvun muuttamisesta	14
4.1.1. Työ- tai virkasuhteeseen taikka		2. Laki työntekijäin eläkelain 19 a §:n muutta-	
yritystäjoimintaan perustuvat eläk-	4	misesta	15
keet	4	3. Laki merimieseläkelain 63 §:n muuttamisesta ..	15
4.1.2. Sairausvakuutuslain mukainen		4. Laki valtion perhe-eläkelain 14 §:n 1 momentin	
päivä- ja äitiysraha	5	kumoamisesta	16
4.1.3. Työttömyysturvalainsäädännön		5. Laki valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä ja	
mukainen ansioon suhteutettu päi-	5	hautausavuiista annetun lain 19 §:n kumoami-	16
väraha	5	sesta	16
4.1.4. Tapaturmavakuutuslain ja eräiden		6. Laki sairausvakuutuslain 69 §:n muuttamisesta	16
muiden lakien mukaiset korvaukset		7. Laki tapaturmavakuutuslain 63 §:n muut-	
ansionmenetyksestä	5	tamisesta	17
4.1.5. Muu korvaus tulojen tai elatuksen		8. Laki eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolai-	
vähentymisestä	5	toksiin otettujen henkilöiden tapaturmakor-	
4.2. Ulosmittauksen ulkopuolelle jäävistä	6	vauksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta ...	17
etuuksista	6	9. Laki liikennevakuutuslain 22 §:n muuttamises-	
4.3. Ulosmittausmenettely	7	ta	17
5. Organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset	8	10. Laki vakuutuslainsäädännön 118 ja 123 §:n	
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	8	muuttamisesta	18
1. Lakien perustelut	8	LIITTEET	19
1.1. Ulosottolain 4 luku	8	1. Rinnakkaistekstit lakiehdotuksista 1—3 ja 6—	
1.2. Työntekijäin eläkelaki	11	10	19
1.3. Merimieseläkelaki	11	2. Taulukkoliiite	25
1.4. Valtion perhe-eläkelaki	11		
1.5. Laki valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä			
ja hautausavuiista	11		
1.6. Sairausvakuutuslaki	12		
1.7. Tapaturmavakuutuslaki	12		
1.8. Laki eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoito-			
laitoksiin otettujen henkilöiden tapatur-	12		
makorvauksesta	12		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Ulosottolain 4 luvun 7 §:n 1 momentin (394/73) mukaan työsuhteen tai virkasuhteen taikka julkisen palvelussuhteen perusteella suoritettavaa eläkettä, perhe-eläkettä tai elinkorkoa ei saa ulosmitata. Ulosmittaamatta on jätettävä myös muu sellainen eläke, korvaus tai avustus, josta erikseen on niin säädetty, sekä avustuskassan tai työttömyyskassan antama avustus, jos kassalla on oikeus saada apurahaa valtiolta. Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvosto voi päättää, että muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai elinkorkoa tai henkivakuutussummaa, jota jokin eläke-, elinkorko- tai henkivakuutuslaitos suorittaa, ei saa ulosmitata. Edellä tarkoitettu eläke, elinkorko ja henkivakuutussumma voidaan kuitenkin ulosmitata puolisolalle tai lapselle taikka avioliiton ulkopuolella syntyneelle lapselle tai vahingonkorvauksena lapselle maksettavan elatusavun perimiseksi (7 b §).

Ulosmittauskeltovottomasta eläkkeestä tai muusta vastaavasta saatavasta kertynyt säästö on ulosmittauskelpoista (7 a §).

Milloin eläke ja muu edellä tarkoitettu saata-va voidaan ulosmitata, sovelletaan siihen palkan ulosmittausta koskevia säännöksiä (7 §:n 4 momentti).

Ulosottolain 4 luvun 6 §:ssä säädetään palkan ulosmittauksesta. Pääsäännön mukaan velallisen nettopalkasta on jätettävä ulosmittaamatta niin sanottu vapaaosa eli kaksi kolmasosaa siitä, mitä palkasta tulee ulosmittauksen ja seuraavan palkanmaksupäivän väliselle ajalle (6 § verrattuna 6 b §:n 2 momenttiin). Edellä mainittua elatusapua ulosottoteitse perittäessä voidaan vapaaosa määrätä kahta kolmasosaa pienemmäksi (6 §:n 2 momentti). Kun ulosmittaus toimitetaan palkasta, joka maksetaan tietyin väliajoin, on kuitenkin aina jätettävä ulosmittaamatta vähintään niin paljon kuin velallisen, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, katsotaan seuraavaan palkanmaksupäivään asti tarvitsevan omaan elatukseensa ja hänen elatuksensa varassa olevien aviopuoli-

sonsa sekä omien ja puolisonsa lasten ja otto-lasten elatukseen (6 §:n 3 momentti). Tätä määrää kutsutaan suojaosuudeksi.

Ulosottolain 4 luvun 6 a §:n mukaan saadaan, milloin velallisen maksukyky on sairauden, työttömyyden tai muun erityisen syyn takia olennaisesti vähentynyt, ulosmittaamatta jätettävä palkan osa määrätä suuremmaksi kuin mitä mainitun luvun 6 §:n säännösten mukaan on jätettävä ulosmittaamatta.

2. Epäkohdat

Eläke saatiin vuonna 1897 voimaan tulleen ulosottolain alkuperäisten säännösten mukaan ulosmitata samalla tavalla kuin palkka. Eläkkeestä oli siten jätettävä ulosmittaamatta vähintään kaksi kolmasosaa. Lisäksi senaatilla, myöhemmin valtioneuvostolla, oli oikeus määrätä, ettei eläke-, elinkorko- tai henkivakuutuslaitoksen maksamaa eläkettä tai muuta etua saanut lainkaan ulosmitata. Tällaisia ulosmittauskieltoja annettiin runsaasti. Kun silloin vielä harvalukuiset työsuhteeseen perustuvat eläkkeet maksettiin eläkelaitosten kautta, vain valtiolta tai muulta julkisyhteisöltä saatuja eläkkeitä voitiin ulosmitata. Tämän epäkohdan korjaamiseksi ulosottolakia muutettiin vuonna 1932 siten, että myös julkisyhteisöjen maksamat eläkkeet vapautettiin ulosotosta. Eläkkeiden ulosmittauskieltoa pidettiin tarpeellisena myös siksi, etteivät muut säännökset ulosoton ulkopuolelle jätettävästä omaisuudesta riittävästi turvanneet pelkän eläkkeen varassa elävän velallisen toimeentuloa.

Eläketurva on vuosikymmenien kuluessa olennaisesti parantunut. Eläkkeensaajien piiri on laajentunut, ja eläkkeiden markkamäärä noussut. Tämä koskee erityisesti työ- tai virkasuhteeseen perustuvia niin sanottuja ansaintaeläkkeitä. Eräät toimeentuloetuudet kuten sairauspäiväraha ja äitiysraha, joita ei myöskään saa ulosmitata, saattavat olla lähes asianomaiselle työssäoloajalta maksettavan palkan suuruisia. Ei voida pitää perusteltuna, että saman

rahamäärän saava velallinen on ulosotossa eri asemassa sen mukaan, saako hän tulonsa palkkana vai eläkkeenä tai muuna toimeentuloetuutena.

Julkisuudessa on eläkkeiden ulosmittauskelpoiseksi saattamista vaadittu siksi, että eräät sinänsä harvalukuiset velalliset ovat tietoisesti käyttäneet hyväkseen eläkkeiden ulosmittauskieltoa välttääkseen muun muassa verosaamisen perintää. Tavalliselle eläkkeensaajalle yleisestä eläkkeiden ulosmittauskiellosta saattaa aiheutua jopa haittaa. Kun velkaa ei voida periä eläkkeestä, ulosmittaus joudutaan kohdistamaan muuhun omaisuuteen kuten koti-irtaimistoon. Ulosmittauskielto vaikeuttaa lisäksi eläkeläisten luotonsaantia.

Muissa pohjoismaissa eläke ja muut toimeentuloetuudet rinnastetaan palkkaan.

3. Valmisteluvaiheet

Valtiontilintarkastajien antamassa kertomuksessa eduskunnalle vuodelta 1970 todettiin, että valtiontalouden tarkastusviraston suorittamissa lääninhallitusten verotilien tarkastuksissa oli havaittu lopullisten verojen luetteloissa olevan runsaasti valtiolta eläkettä saavien henkilöiden verojen jäämiä, joita ei saatu perityksi, koska asianomaisilla ei ollut ulosmittauskelpoista omaisuutta eikä muuta tuloa kuin eläketuloa. Ennakkoperintämenettelyn tehostaminen 1970-luvun puolivälissä on parantanut tilannetta verosaatavien osalta. Muiden saatavien osalta tilanne ei ole kuitenkaan muuttunut. Edellä mainitussa valtiontalouden tarkastusviraston kertomuksessa esitettiin harkittavaksi, olisiko eläkkeelle asetettava jokin sopivaksi katsottava markkamääräinen raja, jonka ylittävä osa saataisiin ulosmitata. Tarkastusvirastolle antamissaan lausunnoissa valtiovarainministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö yhtyivät tähän esitykseen.

Tämän jälkeen myös eräät valtiovarainministeriön asettamat työryhmät ovat esittäneet, että eläketulo olisi ulosmittauksessa rinnastettava palkkatuloon (työryhmämuistiot 1976: VM 8 ja 1981: VM 25).

Tämä esitys on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä. Valmistelussa on oltu yhteydessä sosiaali- ja terveysministeriöön, kansaneläkelaitokseen, Helsingin ulosottovirastoon sekä eräisiin muihin viranomaisiin ja yhteisöihin. Esityksestä on pyydetty lausunto edellä

mainittujen lisäksi muun muassa valtiovarainministeriöltä, valtiokonttorilta sekä ulosottoasiain neuvottelukunnalta.

Samasta asiasta annettiin syksyllä 1982 esitys (hall.es. 148/82), joka raukesi eduskunnan istuntokauden päätyttyä keväällä 1983. Nyt annettava esitys poikkeaa edellisestä siinä, että kansaneläke ja perhe-eläkelain (38/69) mukainen perhe-eläke jäisivät ulosmittauksen ulkopuolelle. Tähän hallituksen esitykseen on myös otettu säännös, jonka mukaan ulosmittausta lievennetään niiltä palkan- tai eläkkeensaajilta, joiden tulot ylittävät suojaosuuden vain vähäisessä määrin. Lisäksi esitystä on tarkistettu niin, että esimerkiksi vahingonkorvauksena maksettava korvaus tulojen tai elatuksen vähentymisestä luettaisiin ulosmittauskelpoisiin toimeentuloetuuksiin, ja ulosmitattaisiin kuten palkka.

4. Ehdotuksen sisältö

4.1. Ulosmittauskelpoisiksi tulevat etuudet

4.1.1. Työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätöimintään perustuvat eläkkeet

Ehdotuksen mukaan ulosmittauskelpoisia olisivat sekä työntekijälle itselleen tuleva eläke (vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläke) että hänen perheelleen suoritettava perhe-eläke. Ulosmittauskelpoisiksi tulisivat siten muun muassa seuraavien lakien mukaiset eläkkeet (niin sanotut ansaintaeläkkeet): työntekijän eläkelaki (395/61), lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijän eläkelaki (134/62), eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaki (662/85), merimieseläkelaki (72/56), yrittäjien eläkelaki (468/69), maatalousyrittäjien eläkelaki (467/69), luopumiseläkelaki (16/74), valtion eläkelaki (280/66) ja valtion perhe-eläkelaki (774/68), kunnallisten viranhaltijain ja työntekijän eläkelaki (202/64), kunnallisten luottamushenkilöiden eläkelaki (578/77), evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (298/66) ja evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelaki (258/70), laki evankelis-luterilaisten hiippakuntain arkkipiispan ja piispain palkkauksesta ja eläkeoikeudesta (143/28), kansanedustajain eläkelaki (329/67), kansanedustajain perhe-eläkelaki (791/68), laki valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-

eläkkeestä (870/77), laki tasavallan presidentin eläkeoikeudesta (80/56) ja laki rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä (13/82). Ulosmittauskelpoisiksi tulisivat myös muun muassa Suomen Pankin, kansaneläkelaitoksen, Postipankin ja ortodoksisen kirkkokunnan eläkesääntön mukaiset eläkkeet.

Ulosmittauskieltojen poistaminen edellyttää ulosottolain 4 luvun 7 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen ja eri eläkelaeissa olevien ulosmittauskieltojen jättämistä pois laista. Kaikkiin eläkelakeihin ei sisälly ulosmittauskieltoa koskevaa säännöstä. Näiden lakien mukaisten eläkkeiden ulosmittauksen estää nykyisin ainoastaan ulosottolain 4 luvun 7 §:n 1 momentin säännös. Samalla kun eläkkeiden ulosmittauskiellot jätettäisiin pois laista, poistettaisiin myös valtioneuvostolla ulosottolain 4 luvun 7 §:n 3 momentin nojalla oleva oikeus päättää eläkkeiden, elinkorkojen ja henkivakuutussummien ulosmittauskelpoisuudesta. Tällöin valtioneuvoston päätösten nojalla voimassa olevat ulosmittauskiellot raukeaisivat.

4.1.2. Sairausvakuutuslain mukainen päivä- ja äitiysraha

Sairausvakuutuslakiin (364/63) perustuvia korvauksia ei nykyisin voida ulosmitata (sairausvakuutuslain 69 §). Ulosmittauskielto koskee muun muassa päivä- ja äitiysrahaa, jonka markkamäärä kohosi vuoden 1982 alussa samalla kun se tuli veronalaiseksi tuloksi. Tasoltaan päivä- ja äitiysraha on eläkkeisiin rinnastettavissa. Kun lisäksi otetaan huomioon, että lain mukaista päivä- ja äitiysrahaa voidaan maksaa jopa lähes vuoden ajalta, ei ole perusteltua asettaa tällaista korvausta eri asemaan kuin eläkkeet. Sitä vastoin sairaanhoito- ja kuntoutus- sekä raskaus- ja synnytyskustannuksista suoritettavat korvaukset olisivat edelleen ulosmittauskelvottomia.

4.1.3. Työttömyysturvalainsäädännön mukainen ansioon suhteutettu päiväraha

Vuoden 1985 alusta voimaan tulleen työttömyysturvalain (602/84) 45 §:n 3 momentin mukaan sanotun lain mukaista peruspäivärahaa ei saa ulosmitata. Sen sijaan saman lain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa ei sanotun lain mukaan ole kielletty ulosmittaa-

masta. Näin ollen se olisi ehdotetun ulosottolain 4 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan ulosmittauskelpoinen toimeentuloetus. Työllisyyskoulutuksesta annetun lain 16 §:n (pykälää muutettiin työttömyysturvauudistuksen yhteydessä lailla 606/84) mukaan sanotun lain nojalla myönnettyä koulutustukea tai muuta etuutta ei saa ulosmitata.

4.1.4. Tapaturmavakuutuslain ja eräiden muiden lakien mukaiset korvaukset ansionmenetyksestä

Tapaturmavakuutuslain (608/48) 63 §:n mukaan vahingoittuneelle tai hänen omaisilleen myönnettyjä henkilökohtaisia korvauksia ei saa ulosmitata. Kun tapaturmavakuutuslain nojalla suoritettava korvaus ansionmenetyksestä voi olla suurempikin kuin eläke, ei ole aiheellista säilyttää tällaisen korvauksen ulosmittauskieltoa. Ulosmittauskelpoisiksi tulisivat siten päiväraha, eläke ja elinkorko.

Myös seuraavien lakien mukaiset korvaukset ansionmenetyksestä tulisivat ulosmittauskelpoisiksi: ammattitautilaki (638/67), laki tapaturmakorvausta saavien invalidihuollosta (592/63), laki eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta (894/46), laki eräissä vapaaehtoisissa töissä sattuvien tapaturmien korvaamisesta (408/42), laki virkatehtävässä apuna olleelle henkilölle eräissä tapauksissa suoritettavasta tapaturmakorvauksesta (625/67), laki ihmishenkeä pelastettaessa sattuvan tapaturman korvaamisesta (158/35), laki palo- ja pelastustoimesta (559/75), laki meripelastuspalvelusta (628/82), laki valtion viran- ja toimenhaltijain tapaturmakorvauksesta (154/35) sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki (1026/81).

Edellä mainittujen lakien nojalla suoritettavat hoito-, lääke-, hautaus- ja muiden kustannusten korvaukset olisivat edelleen ulosmittauskelvottomia.

4.1.5. Muu korvaus tulojen tai elatuksen vähentymisestä

Vahingonkorvauslain (412/74) mukaan vahingon aiheuttaja sekä työssä tapahtuneen vahingon johdosta työnantaja tai julkisyhteisö ovat määrätyn edellytyksin velvollisia maksamaan vahingonkärsijälle korvausta muun mu-

assa tulojen tai elatuksen vähentymisestä. Jos vahingonkärsijälle on aiheutunut pysyvä vamma tai pitkäaikainen invaliditeetti, joka haittaa tai estää tulojen hankkimista, korvaus maksetaan yleensä toistuvaissuorituksina.

Vahingonkärsijä voi saada korvausta tulojen tai elatuksen vähentymisestä myös eräiden muiden lakien nojalla. Tällaisia lakeja ovat esimerkiksi laki rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista (935/73) ja laki syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta (422/74). Eräille vaarallista toimintaa harjoittaville on laissa säädetty velvollisuus ottaa vahingonkorvausvelvollisuuden varalta vastuuvakuutus. Tällaisia säännöksiä on esimerkiksi atomivastuulaissa (484/72) ja potilasvahinkolaissa (585/86). Näiden lakien mukaan vahinkoa kärsinyt saa vakuutuksenantajalta pääsäännön mukaan samanlaiset korvaukset kuin hän saisi vahingonkorvauslain mukaan.

Vahingonkorvausta tai sen sijaan maksettavaa korvausta koskevassa lainsäädännössä ei ole niiden ulosmittausta koskevia säännöksiä jäljempänä selostettavaa liikennevakuutuslakia (279/59) lukuunottamatta. Korvaukset voidaan siten ulosmitata kokonaan saatavan ulosmittausta koskevien ulosottolain säännösten mukaisesti. Käytännössä korvausten ulosmittaukset ovat olleet harvinaisia. Tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksettavat korvaukset vastaavat muita palkan sijaan maksettavia etuuksia. Järjestelmät on sovitettu yhteen niin, että vahingonkorvauslain tai muun lain nojalla maksettu korvaus vähennetään sairausvakuutuslain ja tapaturmavakuutuslain mukaisesta päivärahasta. Onkin tarkoituksenmukaista, että tulojen ja elatuksen vähentymisestä maksettavat korvaukset rinnastetaan ulosotosa muihin toimeentuloetuuksiin, jolloin ne voidaan ulosmitata palkan tapaan.

Vahingonkorvauksena tai sitä vastaavana korvauksena maksettavat sairaanhoitokustannukset, hautaamiskustannukset sekä muut henkilövahingosta aiheutuneet kulut jäisivät ulosoton ulkopuolelle niin kuin sosiaalivakuutusten perusteella maksettavat kustannusten korvaukset. Vahingonkärsijälle voidaan maksaa korvausta myös kivusta ja särystä sekä viasta ja muusta pysyvästä haitasta. Nämä korvaukset eivät liity vahingonkärsijän ansionmenetykseen. Ehdotuksessa omaksutun yleisen periaatteen mukaisesti näitä korvauksia aineettomasta

vahingosta ei saisi ulosmitata. Selvyyden vuoksi on mainittava, että ehdotetut muutokset eivät koske esinevahingosta tai varallisuusvahingosta maksettavia korvauksia, jotka voidaan edelleen kokonaan ulosmitata saatavan ulosmittauksesta säädettyllä tavalla.

Liikennevakuutuslain 22 §:ää ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan ehdotettua ulosottolain 7 §:ää niin, että ulosmittauskelpoisia olisivat ainoastaan tulojen ja elatuksen vähentymisestä tai myöhentymisestä suoritettavat korvaukset sekä muut kuin henkilövahingosta johdettavat korvaukset.

4.2. Ulosmittauksen ulkopuolelle jäävistä etuuksista

Kansaneläkelakiin (347/56) ja sotilasvammalakiin (404/48) perustuvat etuudet, perhe-eläkelain mukainen perhe-eläke sekä rintamasotilaseläkelain (119/77) mukainen eläke jäisivät ulosmittauskeltottomiksi. Muut eläkkeet ja toimeentuloetudet, siis ”palkan sijaan tuleva raha”, olisivat ulosmittauskelpoisia (poikkeuksina työttömyysturvalainsäädännön mukaiset peruspäiväraha ja koulutustuki). Sitä vastoin määrättyihin tarkoituksiin myönnetty avustukset, tuet ja korvaukset, joita nykyisin koskee ulosmittauskielto, jäisivät edelleen ulosoton ulkopuolelle. Tällaisia suorituksia ovat muun muassa hautausapu, äitiysavustus, lapsilisä, invalidiraha, elatustuki, asumistuki, valtion varoista myönnetty avustukset eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin, maatalouden perusparannustoista suoritettavat palkkiot sekä valtion tai kunnan varoista tienpitoon tai sen kustannuksiin myönnetty avustus.

Myös eläkelakien ja muiden tähän esitykseen liittyvien säädösten perusteella myönnetään erilaisia kustannusten korvauksia. Tällaisia ovat esimerkiksi työeläkelain nojalla suoritettavat hautausavustukset sekä korvaukset kuntoutus-, lääkärintarkastus- ja matkakustannuksista, tapaturmavakuutuslain nojalla suoritettava korvaus sairaanhoidon ja kodinhoidon kustannuksista sekä liikennevakuutuslain nojalla suoritettava avuttomuus- ja vaatelisä, korvaus sairaanhoitokustannuksista, hautaamiseen liittyvistä kustannuksista ja kohonneista kodinhoitokustannuksista. Tällaiset kustannusten korvaukset olisivat edelleen ulosmittauskeltottomia. Ulosottolain 7 §:n 3 momenttiin otettavan säännöksen mukaan eläke- tai sosiaalilainsäädännön

nojalla tiettyyn tarkoitukseen maksettavat avustukset ja kustannusten korvaukset olisi jätettävä ulosmittaamatta. Tätä yleissäännöstä sovellettaisiin silloin, kun asianomaista avustusta tai korvausta koskevassa laissa ei ole säännöstä niiden ulosmittauskelpoisuudesta. Esimerkiksi toimeentulotukea ei saisi ulosmitata. Kustannusten korvausta ei saisi ulosmitata myöskään silloin, kun se maksetaan esimerkiksi vahingonkorvauslainsäädännön nojalla tai vakuutuksen perusteella henkilövahingosta aiheutuneiden sairaanhoitokustannusten tai muiden kulujen korvauksena. Muun kaltaiset avustukset ja korvaukset olisivat ulosmittauskelpoisia, jollei niitä ole erityislaeissa kielletty ulosmittaamasta.

Myös korvaus aineettomasta vahingosta olisi ulosmittauskelpvotonta. Tällaisia korvauksia ovat muun muassa tapaturmavakuutuslain nojalla suoritettava haittaraha sekä vahingonkorvauslain tai liikennevakuutuslain nojalla suoritettava korvaus kivusta ja särystä sekä viasta tai muusta pysyvästä haitasta.

4.3. Ulosmittausmenettely

Silloin kun eläke nykyisin voidaan ulosmitata, tämä tapahtuu samaan tapaan kuin palkan ulosmittaus (ulosottolain 4 luvun 7 §:n 4 momentti). Myös ehdotuksen mukaan eläkkeet ja muut ulosmittauskelpoiset etuudet ulosmitataisiin palkan ulosmittausta koskevien säännösten mukaisesti. Siten esimerkiksi ulosmittaamatta jätettävää määrää laskettaessa sovellettavat murto-osat olisivat samat kuin palkan ulosmittauksessa. Maksukyvyn vähentyminen sairauden, työttömyyden tai muun erityisen syyn takia otettaisiin eläkkeiden ja muiden etuuksien ulosmittauksessa huomioon samalla tavoin kuin palkan ulosmittauksessa. Myös vähimmäistoimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu osa (suojaosuus) olisi sama kuin palkan ulosmittauksessa.

Valmistelun aikana on esillä ollut myös sellainen vaihtoehto, että eläkkeestä ulosmittaamatta jätettävä määrä olisi korkeampi kuin palkasta ulosmittaamatta jätettävä määrä. Tällaisen sääntelyn puolesta on esitetty, että eläkeläisillä on vaikeampi hankkia lisäansioita kuin aktiiviväestöllä. Tällaista sääntelyä vastaan voidaan esittää, että eläkeläisillä ei pääsääntöisesti ole sellaisia lapsiin ja asunnon hankintaan liittyviä menoja, joita aktiiviväestöllä yleensä on. Siten erillisen eläkkeitä koske-

van ulosmittaamatta jätettävän määrän säätämistä ei pidetä perusteltuna edes siirtymävaiheen järjestelynä. Eläkkeiden erilainen kohtelu myös mutkistaisi ulosmittausmenettelyä.

Palkan määrästä, joka vähimmäistoimeentulon turvaamiseksi on aina jätettävä ulosmittaamatta, säädetään suojaosuudesta palkan ulosmittauksessa annetussa asetuksessa (767/81). Suojaosuuden määrä riippuu velallisen perheen koosta. Määrä tarkistetaan vuosittain elinkustannusten muutosta vastaavasti. Esimerkiksi elatusvelvollisuutta vailla olevalle velalliselle on jätettävä vuoden 1988 alusta lukien ulosmittaamatta 53,50 markkaa päivää kohti eli 1 605 markkaa sellaista kuukautta kohti, jona on 30 päivää. Jos velallisella on kolme huollettavaa, ulosmittaamatta on jätettävä 113,50 markkaa päivää kohti eli 3 405 markkaa kuukautta kohti.

Suojaosuutta on tarkoitus korottaa uudistuksen yhteydessä niin, että se olisi vähintään suurimman mahdollisen kansaneläkkeen ja rintamalisän yhteismäärän suuruinen. Vuoden 1988 alusta lukien suurin mahdollinen kansaneläke (yksinäiselle eläkkeensaajalle ensimmäisessä kuntaryhmässä maksettava pohjaosa ja suurin mahdollinen lisäosa) on 1 962 mk/kk ja rintamalisä 167 mk/kk.

Jos nettopalkka on pienempi kuin suojaosuus, siitä ei ulosmitata mitään. Velallisen käytettäväksi jää näin koko palkka. Kun nettopalkka ylittää suojaosuuden määrän, siitä ulosmitataan aluksi koko suojaosuuden ylittävä osa ja velalliselle jää suojaosuus. Kun nettopalkka kohoaa suojaosuuden puolitoistakertaiseen määrään, palkasta ryhdytään ulosmittamaan yksi kolmasosa, joten velalliselle jää kaksi kolmasosaa. Vuoden 1988 alusta lukien 1 605—2 407,50 mk/kk ansaitsevilta yksinäisiltä palkanansaitsijoilta ulosmitataan suojaosuuden ylittävä määrä kokonaan, jolloin heille itselleen jää 1 605 mk/kk.

Suojaosuuden markkamäärän nostamisen jälkeen yhä useammalta velalliselta ulosmitataisiin koko suojaosuuden ylittävä tulo. Tämä koskisi varsinkin eläkeläisiä, joiden eläketaso edelleenkin jää usein varsin alhaiseksi. Järjestelmää ehdotetaan muutettavaksi niin, ettei suojaosuuden ylittävää osaa palkasta tai eläkkeestä voitaisi ulosmitata kokonaan. Velalliselle olisi suojaosuuden lisäksi jätettävä yksi neljäsosa suojaosuuden ylittävästä nettotulosta. Näin velalliselle jäävä määrä kasvaisi palkan tai eläkkeen kasvaessa, mikä vastaa yleistä

palkan ulosmittauksessa noudatettavaa periaatetta. Uudistus parantaisi pienituloisten samoin kuin sellaisten velallisten asemaa, joilla on useita huollettavia. Liian ankara ulosotto ei myöskään olisi esteenä vähäisten lisäansioiden hankkimiselle. Tämän esityksen liitteenä 2 on taulukko, josta käy ilmi, miten ulosmitattava määrä muuttuisi, jos suojaosuus olisi 2 200 mk/kk ja suojaosuuden ylittävistä määrästä ulosmitattaisiin enintään kolme neljäsosaa.

Suojaosuuden määrän nostaminen sekä ulosmitattavan määrän uusi laskemistapa vaikeuttavat jonkin verran saatavien perimistä pienituloisilta palkanansaitijoilta (esimerkiksi osapäivätyötä tekeiltä) sekä eräiltä eläkeläisiltä (esimerkiksi niiltä, joiden kansaneläkkeestä on jo nykyisen lain mukaan voitu ulosmitata suojaosuuden ylittävä osa elatusavun perimiseksi). On kuitenkin voitu todeta, että tällaiset velalliset joutuvat helposti turvautumaan toimeentulotukeen. Lisäksi ulosmittaus voi viedä heidät loputtomaan velkakierteeseen.

Jos velallinen saa koko suojaosuutta vastaavan määrän kansaneläkettä tai muuta ulosmittauskelvotonta eläkettä tai toimeentulotuutta, hänelle ei tarvitsisi ehdotuksen mukaan varata suojaosuutta palkasta tai muusta ulosmittauskelpoisesta tulosta. Ulosmitattava

osa palkasta tai eläkkeestä laskettaisiin kaikkien tällaisten tulojen — niin ulosmittauskelvoisten kuin -kelvottomienkin — yhteissummasta. Esimerkiksi palkasta voitaisiin tällöin ulosmitata enemmänkin kuin kolmannes. Ulosmitattava määrä ei saisi kuitenkaan ylittää kolmannelta kaikista nettotuloista. Säännös johtaisi siihen, että palkan- ja eläkkeensaajilta ulosmitattaisiin samasta nettotulosta aina sama määrä.

5. Organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole organisatorisia vaikutuksia.

Esitys mahdollistaisi valtion ja muiden julkisyhteisöjen sekä yksityisten velkojien saatavien perimisen ulosottoteitse eläkettä ja eräitä muita toimeentulotuutta saavilta. Suojaosuuden korottaminen samoin kuin se, että ulosmitattava osuus eräissä tapauksissa pieneneisi nykyisestä, heikentäisi saatavien perimismahdollisuuksia pienituloisilta palkansaajilta ja sellaisilta palkansaajilta, joilla on useita lapsia elättettävänä. Nämä uudistukset ovat kuitenkin perusteltuja velallisen ja hänen perheensä riittävän toimeentulon turvaamiseksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakien perustelut

1.1. Ulosottolain 4 luku

6 §. Pykälässä on säännökset palkan ulosmittauksesta. Nykyisin velallisen palkasta on 1 momentin mukaan jätettävä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa siitä, mikä on tulossa seuraavaan palkanmaksupäivään saakka, tai, jollei palkanmaksukautta ole ennalta määrätty, kaksi kolmasosaa palkkaerästä. Ulosmittaamatta jätettävä palkan osa lasketaan velallisen nettopalkasta eli palkasta, josta on ensin vähennetty veroennakon pidätys. Tietyin väliajoin maksettavasta palkasta on kuitenkin 3 momentin mukaan aina jätettävä ulosmittaamatta vähintään asetuksella säädettävä markkamäärä, jonka osuus määräytyy velallisen elatusvelvollisuuden mukaan (suojaosuus). Näitä säännök-

siä ei ehdoteta muutettaviksi. Sen sijaan pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi rajoitettava säännös, jonka mukaan velalliselta ei saisi ulosmitata enempää kuin kolme neljäsosaa suojaosuuden ylittävistä palkasta. Säännöksellä estetään se, että suojaosuuden ylittävä palkka joutuisi kokonaan ulosmitatuksi. Palkan ylitettyä suojaosuuden ulosmitattava määrä alkaisi nousta asteittain, kunnes tietyn rajan jälkeen voitaisiin ulosmitata säännönmukainen kolmannes palkkatulosta. Mikäli suojaosuus olisi liitteessä 2 esitetyn mukaisesti 2 200 markkaa kuukaudessa, yksinäiseltä henkilöltä voitaisiin ulosmitata kolmasosa, kun hänen nettopalkkansa olisi 3 960 markkaa kuukaudessa tai enemmän.

Pykälän 2 momentin mukaan palkanmaksukautta vastaavan elatusapuerän perimiseksi palkasta saadaan ulosmitata 1 momentissa tar-

koitettua osaa suurempikin osa kunhan velalliselle ja tämän elatuksen varassa oleville jää suojaosa. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan 1 momenttiin tehdyn muutoksen johdosta tarkistettavaksi. Maininta avioliiton ulkopuolella syntyneelle lapselle maksettavasta elatusavusta voidaan vanhentuneena poistaa.

Käytännössä on ollut joitakin tapauksia, joissa velallinen on saanut samanaikaisesti palkkaa useammalta työnantajalta. Palkan ulosmittauksessa on tällöin tavallisesti menetelty niin, että ulosmittaamatta jätettävä määrä eli vapaaosa ja suojaosuus on laskettu palkkojen yhteenlasketusta määrästä. Menettelyn yksinkertaistamiseksi on saatettu tehdä myös niin, että yksi palkoista on ulosmitattu lähes kokonaan ja muut on jätetty ulosmittaamatta, kunhan vain velalliselle on jäänyt käteen palkkojen yhteismäärän mukainen vapaaosa ja suojaosuus. Näin on päästy usein yhdellä työnantajalle annettavalla maksukiellolla.

Kun eläkkeiden ja muiden toimeentuloetuuksien ulosmittaukseen sovelletaan palkkaa koskevia säännöksiä ja eläkkeiden kysymyksessä ollen on tavallista, että velallinen saa samanaikaisesti useita eri eläkkeitä, edellä mainittua periaatetta olisi käytännössä sovellettava useammin kuin nykyisin.

Edellä mainituista syistä 4 luvun 6 §:n 5 momentiksi ehdotetaan otettavaksi nimenomainen säännös kahden tai useamman palkan tai eläkkeen ulosmittauksesta.

7 §. Nykyisin pykälän 1 momentissa oleva ansaintaeläkkeen ulosmittauskielto ehdotetaan jätettäväksi pois laista. Samoin poistettaisiin 3 momenttiin perustuva valtioneuvoston oikeus päättää, että eläkettä, elinkorkoa tai henkivakuutussummaa ei saa ulosmitata.

Pykälän nykyisen 1 momentin jälkimmäisen virkkeen mukaan ulosmittaamatta on jätettävä myös ”avustuskassan tai työttömyyskassan antama avustus, jos kassalla on oikeus saada apurahaa valtiolta”. Kuten yleisperustelujen jakson 4.2. lopussa todettiin, vuoden 1985 alusta voimaan tulleen uuden työttömyyskassalain (603/84) mukaisen työttömyyskassan maksama ns. ansioon suhteutettu päiväraha olisi tähän esitykseen sisältyvien lakien voimaan tultua ulosmittauskelpoinen toimeentuloetus. Samoin ehdotetaan, että avustuskassalain (471/42) mukaisten avustuskassojen maksamat eläkkeet ja toimeentuloetuudet tulisivat ulosmittauskelpoisiksi. Työttömyyskassalaissa tai avustuskassalaissa ei ole erillistä avustuksen

ulosmittauskieltoa, vaan kielto perustuu edellä lainattuun nykyisen 7 §:n 1 momentin erityissäännökseen. Säännös ehdotetaan jätettäväksi pois uudesta 1 momentista. Todettakoon, että avustuskassalain mukaiset avustuskassat voivat maksaa myös määrätarkoitukseen tulevia avustuksia ja kustannusten korvauksia (esimerkiksi hautausavustuksia), joita ei voida pitää toimeentuloetuuksina ja joita ei saisi myöskään ulosmitata.

Voimassa olevan 2 momentin säännös, jonka mukaan oikeutta elinkorkoon ei saa ulosmitata eräissä tapauksissa, ehdotetaan jätettäväksi pois. Säännös on ollut ulosottolaissa alusta alkaen. Nykyisen kielenkäytön mukaan elinkorolla tarkoitetaan eläkettä. Sana onkin useissa lainuudistuksissa muutettu nykyaikaiseen muotoon (esimerkiksi tapaturmavakuutuslain 18 ja 19 §:n muutos; 526/81). Jotkut eläkkeensaajat saavat vielä eräiden jo kumotujen säännösten nojalla elinkoroksi katsottavaa eläkettä, mutta pykälässä tarkoitettua tyyppiä elinkorkoja ei enää liene olemassa. Nyt annettavan hallituksen esityksen mukaiset säännökset ratkaisevat kaikki käytännön ongelmat myös elinkorkojen ulosmittauksessa.

Ehdotetun uuden 1 momentin mukaan eläkkeet olisivat ulosmittauskelpoisia, jollei muualla lainsäädännössä ole toisin säädetty. Edelleen jäisi voimaan muun muassa kansaneläkelain 79 §:n ulosmittauskielto. Eläkkeiden lisäksi myös muut palkan sijaan maksettavat toimeentuloetuudet tulisivat pääsääntöisesti ulosmittauskelpoisiksi. Näistä esimerkkeinä pykälässä mainitaan sairauspäiväraha ja äitiysraha sekä korvaus tulojen ja elatuksen vähentymisestä. Siltä varalta, että edellä mainittuja elinkorkoja vielä on maksussa, ulosmittauskelpoisten etuuksien luetteloon otettaisiin myös elinkorko. Yleisperusteluissa on tarkemmin selostettu, mitkä eläkkeet ja etuudet tulevat ulosmittauksen piiriin ja mitkä jäävät sen ulkopuolelle.

Palkan ulosmittausta koskevia säännöksiä on noudatettava aina silloin, kun eläke tai muu toimeentuloetus voidaan lain mukaan ulosmitata. Oikeutta eläkkeeseen tai etuuteen ei sellaisenaan voida ulosmitata. Ulosmittaus kohdistetaan myöhemmin erääntyviin suorituksiin niin, että ulosottomies kieltää eläkkeen tai etuuden maksajaa suorittamasta ulosmittatua osaa muulle kuin ulosottomiehelle.

Ulosmitattava osa lasketaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin palkan ulosmittauk-

sessä eli eläkkeestä tai etuudesta on yleensä jätettävä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa. Ulosmittaamatta on kuitenkin jätettävä suojaosuus ja neljäsosa sen ylittävästä tulosta. Silloin kun eläke tai etuus ulosmitataan lapsen elatusavun suorittamiseksi, siitä voidaan 6 §:n 2 momentin mukaisesti ulosmitata säännönmukaista suurempikin osa, jos se on tarpeen eläkkeen tai etuuden maksukautta vastaavan elatusavun suorituksiksi. Velalliselle on tällöin kuitenkin jätettävä kolmannes tulosta ja vähintään suojaosuus. Ulosmittattava osa voidaan määrätä edellä selostettua pienemmäksi, jos velallisen maksukyky on sairauden tai muun erityisen syyn takia alentunut. Ulosmittattava osa lasketaan aina veroennakon pidätyksen jälkeisestä nettotulosta.

Jos korvaus tulojen tai elatuksen vähentymisestä taikka muu toimeentuloetuus maksetaan kertasuorituksena, se ulosmitataan niin kuin palkka, jonka maksuaikoja ei ole ennalta määrätty.

Muun eläkejärjestelmän mukaista vanhuuseläkettä saava saa yleensä myös kansaneläkettä. Ansaintaeläkettä saavalla voi olla myös muita ulosmittauskelpottomia eläkkeitä. Useita pienempiä eläkkeitä saavat rakentavat toimeentulonsa eläkkeiden yhteismäärän varaan. Voidaan pitää riittävänä, että velalliselle joka tapauksessa varataan välttämätöntä elatustaan varten suojaosuutta vastaava määrä rahaa joko ulosmittauskelpoisista tai ulosmittauskelpottomista eläkkeistä. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan palkkaa, eläkettä tai toimeentuloetuutta ulosmittattaessa velalliselle on jätettävä rahamäärä, joka vastaa 6 §:n 1—3 momentin perusteella määräytyvää osaa hänen palkkansa sekä kaikkien eläkkeiden ja toimeentuloetuuksien — sekä ulosmittauskelpoisten että ulosmittauskelpottomien — yhteenlasketusta määrästä. Tällöin palkasta tai ulosmittauksen kohteena olevasta eläkkeestä tai toimeentuloetuudesta saadaan ulosmitata säännönmukaista suurempikin osa.

Pykälän uuteen 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan eläke- tai sosiaalilainsäädännön nojalla määrättyihin tarkoituksiin suoritettavia avustuksia sekä kustannusten korvauksia ei saa ulosmitata. Sosiaalilainsäädännöllä tarkoitetaan sosiaalivakuutus-, sosiaalihuolto- ja sosiaalisin perustein suoritettavia avustuksia koskevaa lainsäädäntöä. Säännös on tarpeellinen, jotta mainitunlaiset

avustukset ja kustannusten korvaukset, joita suoritetaan tämän uudistuksen piiriin kuuluvien lakien nojalla, eivät tulisi ulosmittauskelpoisiksi samalla kun eläkkeet ja muut vastaavat toimeentuloetuudet saatetaan ulosmittauskelpoisiksi. Säännöksessä tarkoitettuja avustuksia ja kustannusten korvauksia ovat muun muassa työntekijäin eläkelain ja merimieseläkelain mukaiset haudausavustukset, kansaneläkelain mukainen apulisia, hoitolisia ja haudausavustus, perhe-eläkelain mukainen asumistuki ja koulutustuki, eläkkeensaajien asumistukilain (591/78) mukainen asumistuki, lapsen hoitotuesta annetun lain (444/69) mukainen hoitotuki, sairausvakuutuslain mukaiset sairauden ja synnytyksen perusteella suoritettavat kustannusten korvaukset, tapaturmavakuutuslain mukaiset sairaanhoidon ja kodinhoidon kustannukset ja hautausapu sekä tapaturmakorvausta saavien invalidihuollosta annetun lain (592/63) ja liikennevakuutuskorvausta saavien invalidihuollosta annetun lain (391/65) mukaiset invalidihuoltona annettavat kustannusten korvauksena suoritettavat etuudet. Ulosmittauskelpoisia sen sijaan olisivat esimerkiksi kahden viimeksi mainitun lain nojalla suoritettavat toimeentuloetuudet kuten päiväraha, elinkorko, tapaturmaeläke tai korvaus ansionmenetyksestä.

Lisäksi 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan kivusta ja särystä sekä viasta ja pysyvistä haitasta maksettavat korvaukset jäävät ulosoton ulkopuolelle. Tällaisesta aineettomasta vahingosta maksetaan korvausta muun muassa tapaturmavakuutuslain ja liikennevakuutuslain nojalla sekä vahingonkorvauslain ja useiden muiden sellaisten lakien nojalla, joissa korvattava vahinko määräytyy vahingonkorvauslain säännösten mukaisesti. Ulosmittaamatta olisi jätettävä myös sairaanhoidokustannusten, hautaamiskustannusten ja muiden niihin verrattavien henkilövahingosta aiheutuneiden kustannusten korvaukset. Henkilövahingon johdosta maksettava kustannusten korvaus sekä korvaus aineettomasta vahingosta olisi aina jätettävä ulosmittaamatta siitä riippumatta maksetaanko se sosiaalilainsäädännön, muun lainsäädännön vai vapaaehtoisien vakuutuksen perusteella. Ehdotetun säännöksen ohella on kysymyksessä olevien avustusten ja korvausten ulosmittauksesta ehdotettu selvytyden vuoksi säädettäväksi myös eräissä tämän uudistuksen piiriin kuuluvissa keskeisissä laeissa.

Muita kuin sosiaalilainsäädännön nojalla tai henkilövahingon johdosta suoritettavia avustuksia ja kustannusten korvauksia uudistus ei koskisi, vaan niiden ulosmittaamatta jättämistä koskevat erityislakien säännökset jäisivät sellaisinaan voimaan.

7 a §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi 7 §:n muuttamisesta aiheutuva vähäinen kielellinen muutos.

7 b §. Pykälän mukaan eläke, elinkorko ja henkivakuutussumma saadaan laissa olevista ulosmittauskielloista huolimatta ulosmitata elatusavun maksamiseksi. Kun eläkkeet tulevat nyt pääsäännön mukaan ulosmittauskelpoisiksi ja elatusavulla on lisäksi hyvä etuoikeus, säännös ei ole enää tarpeen. Suojaosuuden korottamisesta ja kansaneläkkeen jäämisestä ulosmittauskelvottomaksi tosin johtuu, että esimerkiksi sellaiselta elatusvelvolliselta, jolta on tähän asti ulosmittattu kansaneläkkeen ja suojaosuuden erotus, ei enää voitaisi ulosmitata eläkkeestä mitään.

Voimaantulosäännös. Lakia sovellettaisiin lain voimaan tultua erääntyviin eläkkeiden ja muiden toimeentuloetuuksien eriin. Ulosotto-perusteen syntyhetkellä ei ole merkitystä.

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan valtioneuvoston päätöksiin perustuvat eläkkeiden, elinkorkojen ja henkivakuutussummien ulosmittauskiellot lakkaisivat lain voimaan tullessa. Säännös olisi sopusoinnussa eläkkeiden ulosmittauskieltojen poistamisen sekä valtioneuvoston eläkkeiden, elinkorkojen ja henkivakuutussummien ulosmittauskelpoisuutta koskevan päätöksenteko-oikeuden lakkauttamisen kanssa. Vuoden 1987 Suomen Laki I:ssä luetellaan 9 eläkkeiden ja edellä mainittujen muiden etuuksien ulosmittauskelpoisuutta koskevaa valtioneuvoston päätöstä, jotka koskevat 24 eläkesäätiötä.

1.2. Työntekijäin eläkelaki

19 a §. Voimassa olevasta 19 a §:n 1 momentista ehdotettu 1 momentti poikkeaa siten, että siihen ei sisälly eläkkeen ulosmittauskieltoa. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan tämän lain nojalla suoritettavaa hautausavustusta ja muuta kustannusten korvausta ei saa ulosmitata. Ulosmittauskielto koskisi muun muassa lain 4 §:n 6 momentin ja 11 §:n nojalla myönnettäviä kustannusten korvauksia. Tällaisia ovat esimerkiksi korvaukset

kuntoutus-, lääkärintarkastus- ja matkakustannuksista. Säännösehdotukseen sisältyy myös kielellisiä korjauksia.

Kyseessä olevaan säännökseen viitataan lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkeläissa, yrittäjien eläkeläissa, maatalousyrittäjien eläkeläissa, rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetussa laissa ja luopumiseläkeläissa. Siten ehdotus tulisi koskemaan myös viimeksi mainittujen säädösten nojalla maksettavien etuuksien ulosmittausta.

1.3. Merimieseläkelaki

63 §. Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläkkeen ulosmittauskielto poistetaan. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan tämän lain nojalla suoritettavaa hautausavustusta tai muuta kustannusten korvausta ei saa ulosmitata. Muilla kustannuksilla tarkoitetaan muun muassa lain 25 §:n nojalla annettuun lääkintähuoltoon, koulutukseen ja työhuoltoon liittyviä kustannuksia. Myös momentin kieliasuun ehdotetaan muutoksia.

1.4. Valtion perhe-eläkelaki

14 §. Pykälän 1 momentin ulosmittauskielto ehdotetaan kumottavaksi. Evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelain 3 §:ssä, evankelis-luterilaisten hiippakuntain arkkipiispan ja piispain palkkauksesta ja eläkeoikeudesta annetun lain 2 §:ssä, kansanedustajain perhe-eläkelain 14 §:ssä sekä valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain 1 §:ssä on viittaus valtion perhe-eläkelakiin. Näin myös muun muassa mainittujen lakien mukaisen perhe-eläkkeen ulosmittauskielto samalla kumoutuisi.

1.5. Laki valtion virkamiesten perhe-eläkeistä ja hautausavusta

19 §. Pykälän mukaan ”tämän lain mukaan suoritettavaa perhe-eläkettä, hautausapua ja hautauskustannusten korvausta alkoon ulosmitattako”. Lain mukaisia perhe-eläkkeitä voidaan edelleen myöntää ja niitä on maksussa tällä hetkellä noin 7 000 kappaletta. Pykälä

ehdotetaan kumottavaksi, jolloin mahdollinen hautausapu ja hautauskustannusten korvaus olisivat kuitenkin ulosmittauskeltottomia ehdotetun ulosottolain 4 luvun 7 §:n 2 momentin nojalla.

1.6. Sairausvakuutuslaki

69 §. Pykälän 1 momentin mukaan ”tähän lakiin perustuvaa oikeutta korvaukseen älköön ulosmitattako”. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että kustannusten korvaukset jäisivät edelleen ulosmittauksen ulkopuolelle. Tällaisia kustannusten korvauksia olisivat sairaanhoito- ja kuntoutus- sekä raskaus- ja synnytyskustannuksista suoritettavat korvaukset. Sitä vastoin päivä- ja äitiysraha tulisivat ulosmittauskelpoisiksi.

1.7. Tapaturmavakuutuslaki

63 §. Pykälän 1 momentin mukaan vahingoittuneelle ja hänen omaisilleen lain nojalla myönnettyjä henkilökohtaisia korvauksia ei saa ulosmitata. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vain kustannusten korvaukset olisivat ulosmittauskeltottomia. Ulosmittauksen ulkopuolelle jäisivät muun muassa sairaanhoidon kustannukset ja haittaraha, epäilystä vammasta ja ammattitaudista aiheutuneet tutkimuskulut, kodinhoidon kustannukset, hautausapu, korvaus työtapaturman yhteydessä särkyneistä silmälasista, kuulokojeista, hammasproteeseista, tukisidoksista ja -liiveistä sekä tekojäsenistä ja -elimistä, avuttomuuslisä sekä korvaus pitovaatteiden erityisestä kulumisesta ja opaskoirasta. Ulosmittauskelpoisiksi sen sijaan tulisivat päiväraha, elinkorko, huoltoeläke, tapaturmaeläke ja perhe-eläke.

Ammattitautilain 2 §:n mukaan korvausvelvollisuudesta, korvauksesta ja korvausasiain käsittelystä on voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa ja valtion viran- ja toimenhaltijain tapaturmakorvauksesta annetussa laissa on säädetty. Eräissä vapaaehtoisissa töissä sattuvien tapaturmien korvaamisesta annetun lain 1 §:n mukaan on laissa mainituilla henkilöillä oikeus saada korvausta, niin kuin valtion työssä sattuneen tapaturman korvaamisesta on säädetty. Virkatehtävässä apuna olleelle henkilölle eräissä tapauksissa suoritettavasta tapaturmakorvauksesta annetun lain 1 §:n mukaan laissa

mainituilla henkilöillä on oikeus saada valtion varoista korvausta tapaturmavakuutuslain mukaisesti. Ihmishenkeä pelastettaessa sattuvan tapaturman korvaamisesta annetun lain 1 §:n mukaan korvaus suoritetaan valtion varoista siten kuin tapaturmavakuutuslaki säättää työssä sattuviin tapaturmiin nähden. Valtion viran- ja toimenhaltijain tapaturmakorvauksesta annetun lain 2 §:n (609/48) mukaan korvausoikeuden edellytyksistä, annettavista korvauksista ja niiden suorittamisesta sekä korvausasiain käsittelystä on voimassa, mitä valtion työssä sattuneesta tapaturmasta tai ammattitaudista on säädetty. Palo- ja pelastustoimesta annetun lain 35 §:n mukaan suoritetaan asianomaiselle korvausta valtion varoista samojen perusteiden mukaan kuin työtapaturmasta. Tapaturmavakuutuslain 63 §:ään on viittaus myös maatalousryhtäjien tapaturmavakuutuslain 22 §:ssä. Edellä mainittujen lakien mukaiset korvaukset siis määräytyvät pääosiltaan tapaturmavakuutuslain säännösten nojalla. Myös mainittujen lakien nojalla suoritettavat päivärahat, elinkorot ja eläkkeet tulisivat ehdotetun ulosottolain 4 luvun 7 §:n 1 momentin nojalla ulosmittauskelpoisiksi. Sitä vastoin lakien nojalla suoritettavat kustannusten korvaukset olisivat ulosmittauskeltottomia saman pykälän 2 momentin perusteella.

Mitä tässä on sanottu päivärahojen ja eläkkeiden ulosmittauskelpoisuudesta sekä kustannusten korvausten ulosmittauskeltottomuudesta, koskee myös tapaturmakorvausta saavien invaliidihuollosta annetun lain mukaisia etuuksia.

1.8. Laki eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta

4 §. Lain mukaan suoritetaan korvausta rangaistusvangille työssä aiheutuneesta tapaturmasta. Korvausta suoritetaan, jollei laissa toisin säädetä, sen mukaan kuin työtapaturman korvaamisesta säädetään. Lain 4 §:n (528/81) mukaan lain nojalla suoritettava korvaus voidaan, haittarahaa ja sairaanhoito- ja hautauskustannusten korvausta lukuun ottamatta, kokonaisuudessaan ulosmitata rikoksen johdosta ruumiinvammasta tuomitun vahingonkorvauksen perimiseksi. Rikoksen johdosta tuomitun muun vahingonkorvauksen maksamiseksi asianomistajalle voidaan ulosmitata enintään

puolet lain nojalla suoritettavasta korvauksesta.

Koska lakiin ei sisälly muuta ulosmittausta koskevaa säännöstä ja kun ulosmittauksen osalta ei ole viittausta tapaturmavakuutuslakiin, ehdotetaan 4 §:ään 2 momentiksi selvyys-ten vuoksi liitettäväksi viittaus tapaturmavakuutuslakiin sekä ulosottolakiin, jolloin ulosmittauksessa olisi muilta osin sovellettava ehdotettua tapaturmavakuutuslain 63 §:ää sekä ulosottolain 4 luvun 7 §:ää. Näiden säännösten nojalla lain mukaisten korvausten ulosmittauksesta on voimassa, puheena olevan 4 §:n 1 momentissa mainituin poikkeuksin, mitä on sanottu edellä tapaturmavakuutuslain 63 §:n sekä ulosottolain 4 luvun 7 §:n yhteydessä.

1.9. Liikennevakuutuslaki

22 §. Pykälän mukaan oikeutta lain nojalla maksettavaan jatkuvaan korvaukseen ei saa ulosmitata. Jatkuvan korvauksen erääntyneen osan ulosmittauksesta on voimassa, mitä palkan ulosmittauksesta on säädetty.

Liikennevakuutuslain 22 §:n soveltaminen on osoittautunut käytännössä erittäin vaikeaksi, koska siinä edellytetään, että jatkuvan korvauksen yksittäisen erän tulee olla ulosmittaus-
hetkellä jo erääntynyt. Liikennevakuutuksia myöntävät vakuutusyhtiöt maksavat tällaiset erät yleensä erääntymispäivänä, jolloin ulosmittaaminen on käytännössä mahdotonta, jos eriä ei palkan erien tapaan voida ulosmitata etukäteen.

Liikennevakuutuslain perusteella maksettavat korvaukset tulojen tai elatuksen vähentymisestä taikka työ- tai elinkeinotulojen myöhentymisestä ehdotetaan nyt rinnastettaviksi eläkkeisiin ja muihin toimeentuloetuuksiin. Korvaus voitaisiin ulosmitata palkan ulosmittauksesta säädettyä menettelyä noudattaen.

Pykälään ehdotetaan nyt otettavaksi kielto ulosmitata sellaisia henkilövahingosta tai kuoleman johdosta suoritettavia korvauksia, jotka eivät ole edellä mainittuja toimeentuloetuksia. Näitä ovat muun muassa avuttomuus- ja vaatelisä, korvaus kivusta ja särystä sekä viasta tai muusta pysyvästä haitasta, sairaanhoitokustannuksista, kohonneista kodinhoitokustannuksista, opaskoirasta, hautaamiseen liittyvistä sekä muista henkilövahingosta aiheutuneista kustannuksista.

Jotkut liikenneonnettomuudessa loukkaantuneet saavat eläkettä tai elinkorkoa 1 päivänä tammikuuta 1960 kumotun autovastuulain (408/37) 20 §:n 1 momentin nojalla. Nämä eläkkeet ja elinkorot olisivat ulosmittauskelpoisia ulosottolain 4 luvun 7 §:n yleissäännöksen nojalla. Jotta henkilövahingosta autovastuulain mukaisesti suoritettavat korvaukset eivät tulisi ulosmittauskelpoisiksi, ehdotetaan liikennevakuutuslain 22 §:ään sisällytettäväksi maininta myös autovastuulaista.

Liikennevakuutuskorvausta saavien invalidi-
dihuollosta annetun lain mukaisien etuuksien ulosmittauksen osalta viitataan edellä jaksossa 1.9. tapaturmakorvausta saavien invalididihuollosta annetun lain yhteydessä lausuttuun.

1.10. Vakuutusopimuslaki

118 §. Pykälän 3 momentin mukaan oikeutta elinkorkoon ja suoritettua elinkorkoa ei saa ulosmitata muusta kuin puolisolalle tai lapselle olevasta elatusvelasta. Mainittua ulosmittauskieltoa ei yleisperusteluissa esitetystä syystä tule enää säilyttää. Tämän vuoksi pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi, jolloin elinkorkoon ulosmittauksessa sovellettaisiin ehdotettua ulosottolain 4 luvun 7 §:n yleissäännöstä.

123 §. Pykälän mukaan tapaturma- tai sairausvakuutusopimuksen nojalla maksettua määrää ei saa, niin kauan kuin se elää, jonka tapaturman tai sairauden varalta vakuutus on otettu, ulosmitata muusta kuin puolison tai lapsen elatusapusaatavan perimiseksi. Koska tapaturma- ja sairausvakuutuskorvauksia koskeva ulosmittauskielto on ehdotettu toimeentuloetuksien osalta poistettavaksi, ehdotetaan myös kyseessä oleva säännös muutettavaksi siten, että ulosottokielto koskisi tapaturma- tai sairausvakuutusopimuksen nojalla suoritettavista etuuksista ainoastaan kustannusten korvausta. Tapaturma- ja sairausvakuutusopimuksen nojalla maksettavan toimeentuloetuuden ulosmittauksessa sovellettaisiin ehdotettua ulosottolain 4 luvun 7 §:n yleissäännöstä.

2. Tarkemmat säännökset

Tämän uudistuksen yhteydessä muutetaan suojaosuudesta palkan ulosmittauksessa annettua asetusta. Asetusta sovellettaisiin myös

kaikkien tämän uudistuksen piiriin kuuluvien ulosmittauskelpoisten etuuskien ulosmittauksessa. Samalla korotetaan suojaosuuden markkamäärää, joka tulisi vastaamaan kansaneläkkeen pohja- ja lisäosan sekä rintamalisän suurinta mahdollista yhteismäärää.

3. Voimaantulo

Uudistus edellyttää muun muassa ulosottoviranomaisille sekä eläkkeiden ja muiden etuuk-

sien maksajille suunnattua tiedottamista. Uudistuksen vaikutukset liittyvät moniin säädöksiin. Muun muassa tiedottamisen ja lain soveltamiseen liittyvien erilaisten teknisten ongelmien selvittämisen vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että edellä mainitut lait tulisivat voimaan vuoden kuluttua niiden hyväksymisestä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

ulosottolain 4 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ulosottolain 4 luvun 7 b §, sellaisena kuin se on 18 päivänä toukokuuta 1973 annetussa laissa (394/73),

muutetaan 4 luvun 6 §:n 1 ja 2 momentti sekä 7 ja 7 a §, sellaisina kuin ne ovat mainitussa 18 päivänä toukokuuta 1973 annetussa laissa, sekä

lisätään 4 luvun 6 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 18 päivänä toukokuuta 1973 annetulla lailla ja 5 päivänä syyskuuta 1975 annetulla lailla (709/75), uusi 5 momentti seuraavasti:

4 luku

Ulosmittauksesta

6 §

Velallisen palkasta tai, jos hän sen jo on nostonut, hänen hallussaan olevasta taikka postiin tai rahalaitokseen hänelle toimitettavaksi tai hänen lukuunsa maksetusta rahasta on jätettävä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa siitä, mitä palkasta tulee ulosmittauksen ja seuraavan palkanmaksupäivän väliselle ajalle. Velalliselta ei kuitenkaan saa ulosmitata enempää kuin kolme neljäsosaa siitä palkan osasta, joka ylittää 3 momentissa tarkoitetun rahamäärän. Kun ulosmittaus toimitetaan palkasta, jonka maksuaikoja ei ole ennakolta määrätty, on ulosmittaamatta jätettävä kaksi kolmasosaa kustakin palkkaerästä.

Jos ulosmittaus palkasta toimitetaan velallisen puolisolalle tai lapselle tai vahingonkorvauksena lapselle maksettavan, yhtä palkanmaksukautta vastaavan elatusavun perimiseksi, taikka jos palkasta ulosmitataan tällaista elatusapua ja muuta saatavaa, saadaan ulosmittaamatta jätettävä palkan osa määrätä 1 momentissa tarkoitettua osaa pienemmäksi. Jos

ulosmittaus tässä momentissa tarkoitetun elatusavun perimiseksi toimitetaan palkasta, jonka maksuaikoja ei ole ennalta määrätty, on ulosmittaamatta jätettävä vähintään kolmasosa kustakin palkkaerästä.

— — — — —
Jos velallinen saa palkkaa eri palkanmaksajilta, palkoista on jätettävä ulosmittaamatta yhteensä edellä tässä pykälässä tarkoitettu määrä. Yksittäisestä palkasta saadaan tällöin ulosmitata tässä pykälässä tarkoitettua suurempikin osa.

7 §

Tämän luvun palkkaa koskevia säännöksiä on sovellettava myös eläkkeeseen, elinkorkoon, sairauspäivärahaan, äitiysrahaan, tulojen tai elatusten vähentymisestä maksettavaan korvaukseen sekä muihin toimeentuloetuuksiin, jollei niitä ole laissa kielletty ulosmittaamasta.

Jos velallinen saa palkan taikka ulosmittauskelpoisen eläkkeen tai toimeentuloetuuden ohella sellaista eläkettä tai toimeentuloetuutta, jota ei saa ulosmitata, velalliselle on aina jätettävä 6 §:n 1—3 momentin perusteella mää-

räytyvä osa palkan sekä kaikkien eläkkeiden ja toimeentuloetuuksien yhteenlasketusta määrästä. Palkasta sekä ulosmittauskelpoisesta eläkkeestä ja toimeentuloetuudesta saa tällöin ulosmitata säännönmukaista suuremmankin osan.

Eläke- tai sosiaalilainsäädännön nojalla määrättyyn tarkoitukseen suoritettavaa avustusta tai kustannusten korvausta ei saa ulosmitata. Ulosmittaamatta on jätettävä myös korvaus, joka suoritetaan kivusta ja särystä, viasta tai muusta pysyvästä haitasta taikka sairaanhoitokustannuksista, hautaamiskustannuksista tai muista henkilövahingosta aiheutuneista kuluista.

7 a §

Milloin määrättyltä ajalta laskettavaa tai tois-

tuvasti määrääjain suoritettavaa saatavaa ei lain mukaan saa ulosmitata, on ulosmittaamatta jätettävä myös asianomaisen siitä nostamat, hänen hallussaan olevat tai hänen lukuunsa rahalaitokseen maksetut rahat siltä osin kuin ne vastaavat edellä tarkoitettusta ajasta jäljellä olevaa osaa tai ulosmittauspäivän ja toistuvan suorituksen seuraavan maksupäivän välistä aikaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 .

Samalla lakkaavat olemassa voimassa valtioneuvoston aikaisemman lain nojalla antamat eläkkeiden, elinkorkojen ja henkivakuutussummien ulosmittauskieltoa koskevat päätökset.

2.

Laki

työntekijäin eläkelain 19 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain 19 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 22 päivänä marraskuuta 1963 annetussa laissa (525/63), näin kuuluvaksi:

19 a §

Tämän lain mukaista eläkettä ei saa siirtää toiselle ilman eläkelaitoksen suostumusta. Sopimus, joka tarkoittaa eläkkeen panttaamista, on mitätön. Tämän lain nojalla suoritettavaa

hautausavustusta tai muuta kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 .

3.

Laki

merimieseläkelain 63 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 63 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

63 §

Tämän lain nojalla suoritettavaa eläkettä ei saa siirtää toiselle. Tämän lain nojalla suoritettavaa hautausavustusta tai muuta kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 .

4.

Laki**valtion perhe-eläkelain 14 §:n 1 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	2 §
Täten kumotaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/68) 14 §:n 1 momentti.	Tämä laki tulee voimaan kuuta 19 .

5.

Laki**valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä ja hautausavuista annetun lain 19 §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	2 §
Täten kumotaan valtion virkamiesten perhe- eläkkeistä ja hautausavuista 28 päivänä joulu- kuuta 1956 annetun lain (696/56) 19 §.	Tämä laki tulee voimaan kuuta 19 .

6.

Laki**sairausvakuutuslain 69 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 69 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

69 §	
Sairaanhoito- ja kuntoutus- taikka raskaus- ja synnytyskustannuksista tämän lain nojalla suoritettavaa korvausta ei saa ulosmitata.	Tämä laki tulee voimaan kuuta 19 .

7.

Laki**tapaturmavakuutuslain 63 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/48) 63 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

63 §

Vahingoittuneelle tai hänen omaiselleen tämän lain nojalla myönnettyä henkilökohtaista korvausta ei saa siirtää toiselle. Haittalisää, avuttomuuslisää, haittarahaa tai hautausapua taikka sairaanhoitokuluista tai 14 §:n 3 ja 4 momentissa, 20 §:n 2 ja 3 momentissa sekä

44 §:ssä mainituista kustannuksista maksettavaa korvausta ei saa ulosmitata.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 19 .

8.

Laki**eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta 30 päivänä joulukuuta 1946 annetun lain 4 §:ään, sellaisena kuin se on 10 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (528/81), uusi näin kuuluva 2 momentti:

4 §

Tähän lakiin perustuvan korvauksen ulosmittauksesta on muutoin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa ja ulosottolaissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 19 .

9.

Laki**liikennevakuutuslain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä kesäkuuta 1959 annetun liikennevakuutuslain (279/59) 22 § näin kuuluvaksi:

22 §

Korvausta, jota tämän lain tai autovastuulain nojalla suoritetaan kivusta ja särystä, viasta ja muusta pysyvästä haitasta taikka sairaanhoitokustannuksista, hautaamiskustannuksista

tai muista henkilövahingosta aiheutuneista kustannuksista, ei saa ulosmitata.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 19 .

10.

L a k i**vakuutusopimuslain 118 ja 123 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 12 päivänä toukokuuta 1933 annetun vakuutusopimuslain (132/33) 118 §:n 3 momentti ja
muutetaan 123 § näin kuuluvaksi:

123 §

Tapaturma- tai sairausvakuutusopimuksen
nojalla maksettua kustannusten korvausta ei
saa ulosmitata.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 ____ .

Helsingissä 12 päivänä helmikuuta 1988

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Oikeusministeri *Matti Louekoski*

1.

Laki**ulosottolain 4 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ulosottolain 4 luvun 7 b §, sellaisena kuin se on 18 päivänä toukokuuta 1973 annetussa laissa (394/73),

muutetaan 4 luvun 6 §:n 1 ja 2 momentti sekä 7 ja 7 a §, sellaisina kuin ne ovat mainitussa 18 päivänä toukokuuta 1973 annetussa laissa, sekä

lisätään 4 luvun 6 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 18 päivänä toukokuuta 1973 annetulla lailla ja 5 päivänä syyskuuta 1975 annetulla lailla (709/75), uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 luku

Ulosmittauksesta

6 §

Velallisen palkasta tai, jos hän sen jo on nostanut, hänen hallussaan olevasta taikka postiin tai rahalaitokseen hänelle toimitettavaksi tai hänen lukuunsa maksetusta rahasta on jätettävä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa siitä, mitä palkasta tulee ulosmittauksen ja seuraavan palkanmaksupäivän väliselle ajalle. Kun ulosmittaus toimitetaan palkasta, jonka maksuaikoja ei ole ennakolta määrätty, on ulosmittaamatta jätettävä kaksi kolmasosaa kustakin palkkaerästä.

Milloin ulosmittaus palkasta toimitetaan velallisen puolisolle tai lapselle *taikka avioliiton ulkopuolella syntyneelle lapselle* tahi vahingonkorvauksena lapselle maksettavan, yhtä palkanmaksukautta vastaavan elatusavun perimiseksi, taikka jos palkasta samanaikaisesti ulosmitataan tällaista elatusapua ja muuta saatavaa, saadaan ulosmittaamatta jätettävä palkan osa määrätä kahta kolmasosaa pienemmäksi. Jos ulosmittaus tässä momentissa tarkoitetun elatusavun perimiseksi toimitetaan palkasta, jonka maksuaikoja ei ole ennakolta määrätty, on ulosmittaamatta jätettävä vähintään kolmasosa kustakin palkkaerästä.

Velallisen palkasta tai, jos hän se jo on nostanut, hänen hallussaan olevasta taikka postiin tai rahalaitokseen hänelle toimitettavaksi tai hänen lukuunsa maksetusta rahasta on jätettävä ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa siitä, mitä palkasta tulee ulosmittauksen ja seuraavan palkanmaksupäivän väliselle ajalle. *Velalliselta ei kuitenkaan saa ulosmitata enempää kuin kolme neljäsosaa siitä palkan osasta, joka ylittää 3 momentissa tarkoitetun rahamäärän.* Kun ulosmittaus toimitetaan palkasta, jonka maksuaikoja ei ole ennakolta määrätty, on ulosmittaamatta jätettävä kaksi kolmasosaa kustakin palkkaerästä.

Jos ulosmittaus palkasta toimitetaan velallisen puolisolle tai lapselle *tai* vahingonkorvauksena lapselle maksettavan, yhtä palkanmaksukautta vastaavan elatusavun perimiseksi, taikka jos palkasta ulosmitataan tällaista elatusapua ja muuta saatavaa, saadaan ulosmittaamatta jätettävä palkan osa määrätä *1 momentissa tarkoitettua osaa* pienemmäksi. Jos ulosmittaus tässä momentissa tarkoitetun elatusavun perimiseksi toimitetaan palkasta, jonka maksuaikoja ei ole ennalta määrätty, on ulosmittaamatta jätettävä vähintään kolmasosa kustakin palkkaerästä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §.

Työsuhteen tai virkasuhteen taikka julkisen palvelussuhteen perusteella suoritettavaa eläkettä, perhe-eläkettä tai elinkorkoa ei saa ulosmitata. Ulosmittaamatta on jätettävä myös sellainen eläke, korvaus tai avustus, josta erikseen on niin säädetty, sekä avustuskassan tai työttömyyskassan antama avustus, jos kassalla on oikeus saada apurahaa valtiolta.

Oikeutta elinkorkoon ei saa ulosmitata, jos elinkorko ensimmäisen kerran erääntyy maksettavaksi myöhemmin kuin kolme vuotta ulosmittauksen jälkeen tai jos elinkoron saaminen riippuu henkilön kuolemasta tai muusta epävarmasta tapahtumasta.

Valtioneuvosto voi päättää, että muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua eläkettä taikka elinkorkoa tai henkivakuutussummaa, jota jokin eläke-, elinkorko- tai henkivakuutuslaitos suorittaa, ei saa ulosmitata.

Mitä tässä luvussa on säädetty palkasta, on vastaavasti sovellettava eläkkeeseen ja muuhun tässä pykälässä tarkoitettuun saatavaan, mikäli niitä voidaan ulosmitata.

7 §

Jos velallinen saa palkkaa eri palkanmaksajilta, palkoista on jätettävä ulosmittaamatta yhteensä edellä tässä pykälässä tarkoitettu määrä. Yksittäisestä palkasta saadaan tällöin ulosmitata tässä pykälässä tarkoitettua suurempikin osa.

Tämän luvun palkkaa koskevia säännöksiä on sovellettava myös eläkkeeseen, elinkorkoon, sairauspäivärahaan, äitiysrahaan, tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksettavaan korvaukseen sekä muihin toimeentuloetuuksiin, jollei niitä ole laissa kielletty ulosmittaamasta.

Jos velallinen saa palkan taikka ulosmittauskelpoisen eläkkeen tai toimeentuloetuuden ohella sellaista eläkettä tai toimeentuloetuutta, jota ei saa ulosmitata, velallisella on aina jätettävä 6 §:n 1—3 momentin perusteella määräytyvä osa palkan sekä kaikkien eläkkeiden ja toimeentuloetuuksien yhteenlasketusta määrästä. Palkasta sekä ulosmittauskelpoisesta eläkkeestä ja toimeentuloetuudesta saa tällöin ulosmitata säännönmukaista suuremmankin osan.

Eläke- tai sosiaalilainsäädännön nojalla määrättyyn tarkoitukseen suoritettavaa avustusta tai kustannusten korvausta ei saa ulosmitata. Ulosmittaamatta on jätettävä myös korvaus, joka suoritetaan kivusta ja särystä, viasta tai muusta pysyvästä haitasta taikka sairaanhoitokustannuksista, hautaamiskustannuksista tai muista henkilövahingosta aiheutu-neista kuluista.

Voimassa oleva laki

7 a §

Milloin 7 §:ssä tarkoitettua tai muuta määrättyä ajalta laskettavaa tai toistuvasti määrättyä ajalta suoritettavaa saatavaa lain mukaan ei saa ulosmitata, on ulosmittaamatta jätettävä myös asianomaisen niistä nostamat, hänen hallussaan olevat tai hänen lukuunsa rahalaitokseen maksetut rahat siltä osin kuin ne vastaavat edellä tarkoitettua ajasta jäljellä olevaa osaa tai ulosmittauspäivän ja toistuvan suorituksen seuraavan maksupäivän välistä aikaa.

7 b §

Eläkettä, elinkorkoa ja henkivakuutusta koskevia 7 §:n 1 ja 3 momentin sekä 7 a §:n säännöksiä ei sovelleta puolisolle tai lapselle taikka avioliiton ulkopuolella syntyneelle lapselle tahi vahinkorvauksena lapselle maksettavaa elatusapua ulosotettaessa.

Ehdotus

7 a §

Milloin määrättyä ajalta laskettavaa tai toistuvasti määrättyä ajalta suoritettavaa saatavaa ei lain mukaan saa ulosmitata, on ulosmittaamatta jätettävä myös asianomaisen siitä nostamat, hänen hallussaan olevat tai hänen lukuunsa rahalaitokseen maksetut rahat siltä osin kuin ne vastaavat edellä tarkoitettua ajasta jäljellä olevaa osaa tai ulosmittauspäivän ja toistuvan suorituksen seuraavan maksupäivän välistä aikaa.

7 b §

(Kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 .

Samalla lakkaavat olemassa voimassa valtioneuvoston aikaisemman lain nojalla antamat eläkkeiden, elinkorkojen ja henkivakuutussummien ulosmittauskieltoa koskevat päätökset.

2.

Laki**työntekijäin eläkelain 19 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain 19 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 22 päivänä marraskuuta 1963 annetussa laissa (525/63), näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

19 a §

Tämän lain mukaista eläkettä alkoon ulosmittattako alkoonkä ilman eläkelaitoksen suostumusta toiselle siirrettäkö. Sopimus, joka tarkoittaa eläkkeen panttaamista, on mitätön.

Ehdotus

19 a §

Tämän lain mukaista eläkettä ei saa siirtää toiselle ilman eläkelaitoksen suostumusta. Sopimus, joka tarkoittaa eläkkeen panttaamista, on mitätön. Tämän lain nojalla suoritettavaa hautausavustusta tai muuta kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 .

3.

Laki merimieseläkelain 63 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 63 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

63 §.

Tämän lain nojalla suoritettavaa eläkettä
älkөөn toiselle siirrettävä *älkөөnkä* ulosmitat-
tako.

63 §

Tämän lain nojalla suoritettavaa eläkettä *ei*
saa siirtää toiselle. Tämän lain nojalla suoritet-
tavaa hautausavustusta tai muuta kustannusten
korvausta ei saa ulosmitata.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .

6.

Laki sairausvakuutuslain 69 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 69 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

69 §.

Tähän lakiin perustuvaa oikeutta korvauk-
seen *älkөөn* ulosmitattako.

69 §

Sairaanhoito- ja kuntoutus- taikka raskaus-
ja synnytyskustannuksista tämän lain nojalla
suoritettavaa korvausta ei saa ulosmitata.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .

7.

Laki**tapaturmavakuutuslain 63 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/48) 63 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

63 §.

Vahingoittuneelle tai hänen omaiselleen tämän lain nojalla myönnettyjä henkilökohtaisia korvauksia alkoon toiselle siirrettävä *alköönkä* pantako ulosmittaukseen.

63 §

Vahingoittuneelle tai hänen omaiselleen tämän lain nojalla myönnettyä henkilökohtaista korvausta ei saa siirtää toiselle. Haittalisää, avuttomuuslisää, haittarahaa tai hautausapua taikka sairaanhoitokuluista tai 14 §:n 3 ja 4 momentissa, 20 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 44 §:ssä mainituista kustannuksista maksettavaa korvausta ei saa ulosmitata.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 .

8.

Laki**eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta 30 päivänä joulukuuta 1946 annetun lain 4 §:ään, sellaisena kuin se on 10 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (528/81), uusi näin kuuluva 2 momentti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

Tähän lakiin perustuvan korvauksen ulosmittauksesta on muutoin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa ja ulosottolaissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 .

9.

Laki**liikennevakuutuslain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä kesäkuuta 1959 annetun liikennevakuutuslain (279/59) 22 § näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §.

Tämän lain mukaisen jatkuvan korvauksen erääntyneen osan ulosmittauksesta on voimassa, mitä palkan ulosmittauksesta on säädetty. Itse oikeutta jatkuvaan korvaukseen alköön ulosmitattako.

22 §

Korvausta, jota tämän lain tai autovastuulain nojalla suoritetaan kivusta ja särystä, viasta ja muusta pysyvästä haitasta taikka sairaanhoitokustannuksista, hautaamiskustannuksista tai muista henkilövahingosta aiheutuneista kustannuksista, ei saa ulosmitata.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 .*

10.

Laki**vakuutusopimuslain 118 ja 123 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 12 päivänä toukokuuta 1933 annetun vakuutusopimuslain (132/33) 118 §:n 3 momentti ja
muutetaan 123 § näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

118 §

Jos joku on korvauksetta tai korvaukseksi tehdystä työstä saanut oikeuden elinkorkoon, alköön tätä oikeutta alköönkä sen nojalla suoritettua elinkorkoa ulosmitattako muusta kuin 116 §:n 2 momentissa mainitusta velasta.

(Kumotaan)

123 §.

Tapaturma- tai sairausvakuutusopimuksen nojalla maksettua määrää alköön, niin kauan kuin se elää, jonka tapaturman tai sairauden varalta vakuutus on otettu, ulosmitattako muusta kuin 116 §:n 2 momentissa mainitusta velasta.

123 §

Tapaturma- tai sairausvakuutusopimuksen nojalla maksettua kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 .*

Palkasta tai eläkkeestä ulosmitattavat määrät ehdotuksen mukaan ja palkasta ulosmitattavat määrät nykyisin, kun velallinen on yksinäinen henkilö

Nettopalkka- tai eläke kk	Ehdotuksen mukaan		Nykyisin	
	Ulosmitataan	Jää velalliselle	Ulosmitataan	Jää velalliselle
1 600	—	1 600	—	1 600
1 800	—	1 800	195	1 605
2 000	—	2 000	395	1 605
2 200	—	2 200	595	1 605
2 400	150	2 250	795	1 605
2 600	300	2 300	866	1 734
2 800	450	2 350	933	1 867
3 000	600	2 400	1 000	2 000
3 200	750	2 450	1 066	2 134
3 400	900	2 500	1 133	2 267
3 600	1 050	2 550	1 200	2 400
3 800	1 200	2 600	1 266	2 534
4 000	1 333	2 667	1 333	2 667
4 200	1 400	2 800	1 400	2 800
4 400	1 466	2 934	1 466	2 934
4 600	1 533	3 067	1 533	3 067
4 800	1 600	3 200	1 600	3 200
5 000	1 666	3 334	1 666	3 334

(Ehdotus: Suojaosuus on 2 200 mk/kk ja sen ylittävästä osasta saa ulosmitata enintään 3/4 osaa)

